

כ"ט בחשוון, תשע"ט. 7.11.2018

גיליון מס' 634

פרשת תולדות

בשורתו של יצחק אבינו

מאת הרב יצחק בן דוד

מהו מקומו הייחודי של יצחק במסגרת סיפורי האבות שבספר בראשית?

במבט ראשון - יצחק נראה כדמות שולית למדי וחסרת ייחודיות: התורה מספרת עליו מאוד מעט (למעשה יש רק פרק אחד בכל ספר בראשית שבו יצחק הוא הדמות הראשית - פרק כו). גם במקומות שבהם כבר מסופר עליו, נראה שהוא בסך הכל משחזר את הדברים שכבר נעשו על ידי אברהם (ירידה לגרר, חפירת בארות, 'אחותי היא'), או לחילופין נתפס כדמות חלשה שניתן לתמרן אותה ולרמותה (סיפור גניבת הברכות).

יחד עם זאת, אם נקדיש מבט קצת יותר מעמיק, נראה שיש ליצחק הישג אחד גדול שבו הוא מתקן ומשפר באופן משמעותי את דרכו של אביו הגדול. אברהם אבינו סלל דרך חדשה, ולמענה של דרך זו הוא נדרש לשלם מחירים אישיים כבדים: הוא התנתק מן המשפחה שבה גדל, הוא גרש את בנו האחד ועקד את בנו האחר.

יצחק, כנראה גם מכוח טראומת העקידה שהיתה חקוקה בליבו, הלך בדרך שונה. למרות נבואת 'שני גויים בבטנך' - יצחק החליט שהוא לא מוכן לוותר על אף אחד מבניו. גם לא על הבן שמוכר את בכורתו בעד נזיד עדשים, ונושא נשים נכריות מבנות הכנענים. הוא מצא את הדרך להעביר את הבטחת הזרע והארץ ליעקב, אך מבלי לוותר על הקשר האישי העמוק שהיה לו עם עשיו. את יעקב הוא שלח עם ברכתו לחרן, ואילו בשארית חייו הוא המשיך לטפח את הקשר האישי עם בנו אהובו עשיו.

אני סבור שיצחק, בסתר ליבו, ידע שהוא בעצם מברך את יעקב (החשד שלו נראה עמוק מכדי שניתן יהיה להתעלם ממנו). אך התרמית של בנו הצעיר שירתה אותו באופן מושלם. היא איפשרה לו להשיג שתי מטרות שכל חייו נדמו לו כסותרות: לברך את יעקב ולהעניק לו את המשכיות הברית (כפי שמחייבת נבואת 'רב יעבוד צעיר'), אך מאידך לעמוד מול עשיו ולומר לו - לא אני החלטתי שלא לברך אותך, שהרי הברכה נלקחה ממני במרמה (כפי שאכן היה).

היכולת לנסות ולמצוא את הנתיב המאזן בין הערכים הלאומיים וההיסטוריים הגדולים, לבין המחויבות והנאמנות האישית וההורית - בלי לוותר לחלוטין על אף אחת מאלו – היא-היא בעיני בשורתו ותרומתו הגדולה של יצחק לעם ישראל ולברית שלו עם אלוהיו.

דמעות העקידה לא רק טשטשו את ראייתו של יצחק, הן גם טיפחו והעמיקו את רגישותו האנושית וההורית, לצד - ולא במקום - מחויבותו הדתית והלאומית אותה הוא ירש מאברהם.

הרב יצחק בן דוד, כיהן כרב קיבוץ עין הנצי"ב וכיום מלמד תורה בישיבה בראש צורים ובמסגרות נוספות.

דף פרשת שבוע של הקיבוץ הדתי מופיע באתר הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il
כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il
ולרשום subscribe בשורת הנושא. כדי להפסיק, יש לכתוב unsubscribe בשורת הנושא.
תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: amudim@kdati.org.il